УДК 378.016:784 https://doi.org10.31652/3041-1017-2024(3)-06

МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКА КОМУНІКАТИВНІСТЬ СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТІВ МИСТЕЦТВ: ПЕДАГОГІЧНА ДІАГНОСТИКА ТА РЕЗУЛЬТАТИ КОНСТАТУВАЛЬНОГО ЕКСПЕРИМЕНТУ

Мимрик Михайло

Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, м. Київ, Україна

Анотація

У статті висвітлено процес та результати педагогічних вимірювань, спрямованих на визначення й констатацію рівнів сформованості музично-виконавської комунікативності студентів факультетів мистецтв. З'ясовано, що перебіг процесу педагогічної діагностики здійснюється послідовно, відповідно до структурно-змістових компонентів музично-виконавської комунікативності у згідно до розроблених та сформульованих критеріїв і показників.

У статті представлено констатувальний етап дослідно-експериментальної роботи щодо формування музично-виконавської комунікативності, що реалізується шляхом проведення сукупності таких експериментально-вимірювальних заходів, як підбір, розроблення, модифікація та інтегроване застосування педагогічно-вимірювального інструментарію для встановлення та констатації рівнів сформованості в респондентів кожного із структурних компонентів, а також музично-виконавської комунікативності загалом.

Серед найбільш дієвих експериментально-вимірювальних методів відзначимо методи педагогічного спостереження, експертного оцінювання, індивідуального вербального опитування та інтерв'ювання студентів, письмового та усного музично-теоретичного аналізу засобів музичної виразності, аналізу результатів поточної та підсумкової атестації, аналізу результатів модульного та підсумкового контролю, аналізу результатів музичних фестивалів та конкурсів; модифіковані методики О. Хоружої - «Діагностика вияву екзистенційної сутності у духовній та раціональній діяльності студентів», «Самоаналіз здатності до практичного володіння інформаційно-комунікаційними технологіями», «Діагностично-опитувальна методика вияву фахової спрямованості студентів факультетів мистецтв на інструментально-виконавську діяльність».

У статті представлено й проаналізовано статистичні результати проведеної педагогічної діагностики, які засвідчують переважання низького (початкового) рівня сформованості музично-виконавської комунікативності над професійним (високим) і достатнім (середнім) рівнями, що обумовлює важливість подальших педагогічних заходів з упровадження розробленого методичного інструментарію.

Ключові слова: музично-виконавська комунікативність, студенти факультетів мистецтв, констатувальний експеримент, структурні компоненти, педагогічна діагностика, критерії, показники, рівні сформованості музично-виконавської комунікативності.

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

UDC 378.016:784 https://doi.org10.31652/3041-1017-2024(3)-06

MUSICAL AND PERFORMING COMMUNICATION OF ARTS FACULTY STUDENTS: PEDAGOGICAL DIAGNOSTICS AND RESULTS OF CONSTITUTIONAL EXPERIMENT

Mymryk Mykhailo

National Music Academy of Ukraine named after P. I. Tchaikovsky, Kyiv, Ukraine

Abstract

In the article, the author highlights the process and results of pedagogical measurements aimed at determining and stating the levels of formation of musical and performing communicative skills of students of the faculties of arts. The course of the process of pedagogical diagnostics is carried out consistently in accordance with the structural and content components of musical and performing communicativeness in accordance with the developed and formulated criteria and indicators. The ascertaining stage of research-experimental work on the formation of musical-performance communicativeness presented in the article is implemented by carrying out a set of such experimental-measuring measures as the selection, development, modification and integrated application of pedagogical-measuring tools for establishing and ascertaining the levels of formation of each of the structural components in the respondents, as well as musical and performing communication in general. Among the most effective experimental and measuring methods, we note the methods of pedagogical observation, expert assessment, individual verbal questioning and interviewing of students, written and oral music-theoretical analysis of means of musical expression, analysis of the results of current and final certification, analysis of the results of modular and final control, analysis of the results of music festivals and competitions; modified methods of O. Khoruzhaya - "Diagnostics of the manifestation of existential essence in the spiritual and rational activity of students", "Self-analysis of the ability to practical mastery of information and communication technologies", "Diagnostic and survey methodology for revealing the professional orientation of students of the faculties of arts to instrumental and performing activities". In the article, the author presents and analyzes the statistical results of the conducted pedagogical diagnostics, which testify to the predominance of a low (initial) level of formation of musical and performing communication over professional (high) and sufficient (average) levels, which determines the importance of further pedagogical measures to implement the developed methodological tools.

Keywords: music-performance communication, students of arts faculties, ascertainment experiment, structural components, pedagogical diagnostics, criteria, indicators, levels of formation of music-performance communication.

Постановка наукової проблеми. Практичне формування в студентів музичних та музично-педагогічних закладів вищої освіти музично-виконавської комунікативності передбачає проведення комплексної дослідно-експериментальної роботи, ґрунтовним етапом якої є констатувальний експеримент, присвячений визначенню реально існуючого стану сформованості досліджуваного феномену в майбутніх фахівців-музикантів. Тільки точно встановивиши й констатувавши наскільки сформованою в студентів-інструменталівтів є музично-виконавська комунікативність, можна ефективно проводити подальшу дослідно-експериментальну роботу з упровадження розробленої методичної моделі, відслідковувати як основні тенденції динаміки формування досліджуваного феномену, так і характерні особливості, коливання динамічних зрушень, що виявляються у процесі формування окремих структурних компонентів. Отже, актуальність констатації рівнів сформованості музично-

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

виконавської комунікативності в студентів факультетів мистецтв для проведення повноцінної дослідно-експериментальної роботи є беззаперечною.

Аналіз останніх досліджень. Проведений аналіз науково-теоретичних джерел засвідчує, що проблематика, дотична до різних аспектів, пов'язаних із темою комунікаційних міжособистісних процесів, викликає в суспільстві все більший науковий інтерес, поступово розширюючи наукові горизонти. Зокрема, філософський аспект цієї проблематики (І. Бичко, О. Варениця, В. Джеймс, Дж. Дьюї, Е. Ч. Толмен, Б. Ф. Скіннер, К. Л. Халл, К. Ясперс та ін.), представлений розробленнями екзистенційної теорії комунікації, окреслює комунікацію в якості першооснови людського життя, яка функціонує в суспільстві на етично-комунікативних відносинах узаємодії [8], [10], [11]. Психологічний аспект досліджуваної проблематики (В. Біблер, М. Бубер, К. Роджерс, А. Ленгле, З. Фройд та ін.) висвітлює комунікаційні процеси в площині діалогізації людського спілкування, яка ґрунтується на принципах суб'єктності, емпатії, узаєморозуміння тощо [7], [9], [12]. Дослідження проблематики музичної комунікації, музично-виконавської комунікативності (А. Зайцева, О. Злотник, Л. Опарик, П. Рікер, У. Уівер, К. Шеннон та ін.) уможливило розроблення відповідного науково-теоретичного доробку, у якому музично-комунікаційні процеси супроводжуються ключовими атрибутами класичних моделей комунікації й охоплюють художньо-мистецькі явища, що протікають у музично-культурному часопросторі [4; 17], [3].

Мета статті є висвітлення процесу й результатів педагогічної діагностики щодо з'ясування й визначення в студентів-інструменталістів рівнів сформованості музично-виконавської комунікативності, наявних до часу впровадження в освітній процес факультетів мистецтв розробленої експериментальної методичної моделі.

Виклад основного матеріалу. Ефективна реалізація констатувального експерименту, до якого було долучено 316 студентів факультетів мистецтв щодо встановлення й констатації рівнів сформованості в респондентів музично-виконавської комунікативності вимагала належної організації та проведення сукупності послідовних експериментально-вимірювальних заходів, до яких належать:

- ✓ підбір, розроблення, модифікація та інтегроване застосування педагогічно-вимірювального інструментарію для встановлення та констатації рівнів сформованості в респондентів мотиваційно-інформаційного, духовно-особистісного, рефлексивно-конструктивного, емпатійно-евристичного та художньо-творчого структурних компонентів музично-виконавської комунікативності;
- ✓ диференціація респондентів за рівнями сформованості музично-виконавської комунікативності загалом на підставі узагальнюючих розрахунково-статистичних обчислень попередньо констатованих результатів щодо наявних рівнів сформованості в респондентів мотиваційно-інформаційного, духовно-особистісного, рефлексивно-конструктивного, емпатійно-евристичного та художньо-творчого структурних компонентів;
- ✓ на основі аналізу перебігу та результатів констатувального експерименту розроблення описово-сутнісних характеристик, притаманних рівням сформованості музично-виконавської комунікативності.

Проведення педагогічно-діагностичних вимірювань щодо встановлення рівнів сформованості означених структурних компонентів музично-виконавської комунікативності студентів факультетів мистецтв відбувалось відповідно до розроблених та сформульованих критеріїв і показників на підставі методики педагогічних вимірювань, розробленої С. Гончаренком [2, с. 219].

На початку проведення констатувального експерименту, відповідно до послідовності окреслених вище експериментально-вимірювальних заходів, було продіагностовано й констатовано наявні рівні сформованості в студентів факультетів мистецтв першого мотиваційно-інформаційного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності. Контрольні зрізи виконувались відповідно до попередньо визначеного критерію «Міра мотиваційної спрямованості до музичного виконавства», а також згідно трьох окреслених показників сформованості цього структурного компоненту.

З метою діагностування та констатації рівнів сформованості в респондентів мотиваційно-інформаційного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності за І

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

показником, наявністю фахової спрямованості на виконавську діяльність, було застосовано педагогічно-вимірювальний інструментарій, до якого ввійшли: метод вербального персонального інтерв'ювання студентів після екзаменів та заліків з курсів «Основний інструмент», «Додатковий інструмент», а також після концертів, присвячених інструментальному виконавству; метод самоаналізу студентами власної фахової спрямованості на виконавську діяльність; «Діагностично-опитувальна методика вияву фахової спрямованості студентів факультетів мистецтв на інструментально-виконавську діяльність», модифікована на базі методики-запитальника В. Волошиної [1, 169].

Педагогічне діагностування рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв мотиваційно-інформаційного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності згідно до ІІ показника, вияву потреби в удосконаленні виконавської діяльності через здобуття необхідних умінь та навичок інструментального виконавства, проводилось шляхом застосування педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод вербального поточного опитування щодо наявності або відсутності в студентів потреби в удосконаленні їхньої виконавської діяльності через здобуття необхідних умінь та навичок інструментального виконавства; метод вербального діалогічного аналізу взаємозв'язків між динамікою вдосконалення виконавської діяльності й сформованістю технічних та інтерпретаційних умінь та навичок інструментального виконавства; «Тест на вияв рівня потреби в удосконаленні виконавської діяльності через здобуття необхідних умінь та навичок інструментального виконавства», модифікований на базі методики О. Хоружої [6, с. 254].

Визначення рівнів сформованості в респондентів мотиваційно-інформаційного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності згідно до ІІІ показника, вияву здатності до роботи з інформаційними джерелами із використанням сучасних мистецьких технологій, передбачало залучення такого педагогічно-вимірювального інструментарію: метод педагогічного спостереження, застосований під час організації й проведення музично-просвітницьких заходів у закладах загальної середньої освіти в межах проходження студентами педагогічної практики; метод аналізу підсумкового рейтингового оцінювання результатів вивчення студентами курсу «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті»; методика «Самоаналіз здатності до практичного володіння інформаційно-комунікаційними технологіями у процесі інструментальної підготовки студентів факультетів мистецтв педагогічних університетів».

Реалізація констатувального експерименту щодо встановлення й констатації рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв мотиваційно-інформаційного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності, здійснена за допомогою розробленого й модифікованого педагогічно-вимірювального інструментарію, дозволила отримати наступні результати відповідно до визначеного критерію:

- ✓ професійний (високий) рівень мотиваційної спрямованості до музичного виконавства зафіксовано лише у **18,35 %** респондентів;
- ✓ достатній (середній) рівень мотиваційної спрямованості до музичного виконавства зафіксовано у **43,35 %** респондентів;
- ✓ початковий (низький) рівень мотиваційної спрямованості до музичного виконавства зафіксовано у **38,29 %** респондентів.

Визначена попередньо послідовність окреслених вище експериментально-вимірювальних заходів, необхідна для проведення констатувального експерименту, вимагала діагностування й констатації рівнів сформованості в респондентів другого – духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності. Педагогічні вимірювання виконували відповідно до критерію «Ступінь сформованості особистісних якостей студентів факультетів мистецтв».

Педагогічна діагностика, проведена щодо рівнів сформованості в респондентів духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності згідно до І показника, вияву екзистенційної сутності в духовній та раціональній діяльності студентів, провадилась за допомогою педагогічно-

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

вимірювального інструментарію, який охоплював: метод педагогічного спостереження щодо здатності студентів до особистісної активності й відстоювання власного вибору під час затвердження навчально-педагогічного репертуару з навчальних дисциплін «Основний інструмент», «Додатковий інструмент», «Оркестровий клас»; метод педагогічного спостереження щодо здатності студентів до особистісної активності й відстоювання власного вибору під час інтерпретаційної роботи над музичними творами у процесі вивчення навчальних дисциплін «Основний інструмент», «Додатковий інструмент», «Оркестровий клас»; метод індивідуального інтерв'ювання щодо прийняття або неприйняття на себе відповідальності за позитивні та негативні наслідки прийнятих рішень у галузі власного вибору навчально-педагогічного репертуару та інтерпретаційної роботи (після заходів поточної та підсумкової атестації та концертних виступів); модифікована методика «Діагностика вияву екзистенційної сутності у духовній та раціональній діяльності студентів» (модифікація за методикою В. Волошиної) [1, 169].

Діагностування рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності згідно до ІІ показника, наявності умінь самоствердуватися у процесі власного професійного та особистісного розвитку, було проведено за допомогою педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод індивідуального вербального опитування щодо наявності або відсутності в студентів умінь самоствердуватися у неформально-комунікативній сфері, застосований під час організації та проведення організаційних заходів у студентському гуртожитку; модифікована методика «Самоаналіз сформованості умінь самоствердження у процесі власного професійного та особистісного розвитку» (модифікація за методикою А. Козир) [5].

Діагностування рівнів сформованості вияву здатності студентів факультетів мистецтв до засвоєння українських духовних та мистецьких цінностей (ІІІ показник) здійснювалось шляхом залучення педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод аналізу результатів модульного та підсумкового контролю студентів факультетів мистецтв з навчальної дисципліни «Народознавство і музичний фольклор України»; метод аналізу результатів поточного вербального експрес-контролю студентів факультетів мистецтв з навчальної дисципліни «Народознавство й музичний фольклор України» по темі «Система цінностей українства та виховний ідеал української етнічної педагогіки»; модифікована методика «Діагностування здатності до засвоєння духовних цінностей української етнічної культури та української народної педагогіки» (модифікація за методикою О. Хоружої) [6, с. 239].

З огляду на статистичні результати контрольних зрізів, отриманих у процесі реалізації констатувального експерименту щодо встановлення й констатації рівнів сформованості у респондентів духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності, доречно стверджувати про наступне:

- ✓ професійний (високий) рівень сформованості духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано лише у **18,04 %** респондентів;
- ✓ достатній (середній) рівень сформованості духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **37,97 %** респондентів;
- ✓ початковий (низький) рівень сформованості духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **43,99 %** респондентів.

Наведені вище статистичні дані свідчать про суттєве переважання низького (початкового) рівня сформованості духовно-особистісного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності не тільки над професійним (високим), але й над достатнім (середнім) рівнем.

Продовження констатувального експерименту вимагало подальших експериментально-вимірювальних заходів, спрямованих на діагностування й констатацію рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв третього, рефлексивно-конструктивного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності. Педагогічна діагностика провадилась згідно з

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

критерієм «Міра здатності студентів факультетів мистецтв до усвідомленого засвоєння мистецьких творів».

Діагностування рівнів здатності студентів факультетів мистецтв усвідомлювати музичний текст інструментального твору на основі пояснення його контексту (I показник) передбачало використання педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: діагностично-творчі завдання, в основу яких покладено метод вербалізації змісту музичного тексту інструментального твору; діагностично-творчі завдання, в основу яких покладено вербальні методи пояснення та поточного коментаря щодо тлумачення студентами особливостей контексту створення музичного тексту інструментального твору; метод аналізу результатів письмового діагностично-творчого завдання «Діагностика вияву рівнів здатності до усвідомлення музичного тексту інструментального твору на основі пояснення його контексту».

Діагностування наявності рефлексивно-конструктивного засвоєння студентами нових знань у контексті інтерпретаційної діяльності (II показник) було проведено за використанням педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод аналізу результатів модульного контролю з навчальної дисципліни «Основний інструмент» (теоретична частина) за темою «Інтерпретаційна концепція музичного твору: конструювання»; модифікована методика «Діагностика здатності до рефлексивно-конструктивного засвоєння знань у галузі інтерпретаційного опрацювання музичних творів» (модифікація за методикою О. Хоружої) [6, с. 240].

Діагностичні зрізи щодо виявлення власної стильової позиції з музично-виконавського втілення художнього задуму інструментального твору (III показник) було здійснено за допомогою педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод аналізу результатів поточної та підсумкової атестації (заліків, екзаменів, академічних концертів) з навчальних дисциплін «Основний інструмент», «Додатковий інструмент»; метод аналізу результатів музичних фестивалів та конкурсів з інструментального виконавства; метод експертного оцінювання виявлення студентами власної стильової позиції з музично-виконавського втілення художнього задуму інструментального твору.

Таким чином, спираючись на статистичні дані, отримані шляхом проведення контрольних зрізів під час констатувального експерименту, які дозволяють констатувати про рівні сформованості в респондентів рефлексивно-конструктивного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності, доречно зазначити:

- ✓ професійний (високий) рівень сформованості рефлексивно-конструктивного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано лише у **19,30 %** респондентів;
- ✓ достатній (середній) рівень сформованості рефлексивно-конструктивного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **38,29 %** респондентів;
- ✓ початковий (низький) рівень сформованості рефлексивно-конструктивного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **42,41 %** респондентів.

Представлені результати свідчать про значне переважання низького (початкового) рівня сформованості рефлексивно-конструктивного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності не тільки над професійним (високим), але й над достатнім (середнім) рівнем.

Продовження констатувального експерименту вимагало подальших експериментально-вимірювальних заходів, спрямованих на діагностування й констатацію рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв четвертого – емпатійно-евристичного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності. Педагогічна діагностика провадилась згідно до критерію «Ступінь здатності майбутніх учителів музичного мистецтва до прояву глибокого осмислення образної сутності музичного твору.

Діагностування рівнів здатності студентів факультетів мистецтв до розкриття, розуміння тих засобів виразності, які обрав композитор для вираження своїх почуттів (I показник сформованості емпатійно-евристичного компоненту) передбачало використання педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод письмового та усного

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

музично-теоретичного аналізу засобів музичної виразності (мелодії, гармонії, динаміки, фактури, музичної форми тощо); метод письмового та усного художньо-педагогічного аналізу музичних творів.

Діагностування наявності емоціогенних елементів у процесі вивчення інструментального твору (ІІ показник сформованості емпатійно-евристичного компоненту) було проведено за використанням педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод педагогічного спостереження за виявом студентами емоціогенних моделей поведінки у процесі індивідуальних занять з навчальних дисциплін «Основний інструмент», «Додатковий інструмент», а також у процесі групових занять з навчальної дисципліни «Оркестровий клас»; метод педагогічного спостереження за виявом студентами емоціогенних моделей поведінки у процесі поточної, підсумкової атестації з навчальних дисциплін «Основний інструмент», «Додатковий інструмент», а також під час концертно-виконавської діяльності.

Діагностичні зрізи щодо виявлення здатності до емпатійного переживання музики через імпульси інтенсифікації (ІІІ показник сформованості емпатійно-евристичного компоненту) було здійснено за допомогою педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод евристичного діалогу щодо емпатійного переживання змісту музичного твору у процесі його прилюдного виконання; метод самоаналізу власної здатності до емпатійного переживання музики через імпульси інтенсифікації.

З огляду на результати статистичних обчислень, які були отримані на підставі проведення педагогічної діагностики у процесі констатувального експерименту, можна констатувати про такі значення рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв емпатійно-евристичного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності, а саме:

- ✓ професійний (високий) рівень сформованості емпатійно-евристичного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано лише у **16,14 %** респондентів;
- ✓ достатній (середній) рівень сформованості емпатійно-евристичного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **40,19 %** респондентів;
- ✓ початковий (низький) рівень сформованості емпатійно-евристичного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **43,67 %** респондентів.

Отже, представлені статистичні результати виявили суттєве переважання низького (початкового) рівня сформованості емпатійно-евристичного структурного компоненту музично-виконавської комунікативності над професійним (високим), а також незначне переважання над достатнім (середнім) рівнем.

Подальша робота над констатувальним експериментом вимагала експериментально-вимірювальних заходів, спрямованих на діагностування й констатацію рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв останнього п'ятого – художньо-творчого структурного компоненту музично-виконавської комунікативності. Педагогічна діагностика провадилась згідно до критерію «Міра здатності студентів факультетів мистецтв до художньо-музичної творчості».

Діагностування наявності умінь художньо-творчої мистецької діяльності (І показник сформованості художньо-творчого компоненту) передбачало використання педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод експертного оцінювання наявності умінь художньо-творчої мистецької діяльності під час прилюдних виступів; метод педагогічного спостереження у процесі індивідуальних занять з навчальних дисциплін «Основний інструмент», «Додатковий інструмент».

Діагностування творчого ставлення до вибору інструментально-виконавських засобів виразності у процесі створення інтерпретації (ІІ показник сформованості художньо-творчого компоненту) було проведено за використанням педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод варіантної розробки музичного матеріалу у процесі інтерпретаційної роботи над музичним твором; метод ескізного опрацювання інтерпретаційної моделі музичного твору.

Діагностування здатності до творчого самовираження у виконавській діяльності (ІІІ показник сформованості художньо-творчого

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

компоненту) було проведено за використанням педагогічно-вимірювального інструментарію, до якого увійшли: метод педагогічного спостереження під час заліків, іспитів, які потребують прилюдного інструментального виконавства, а також безпосередньо під час концертно-виконавської діяльності; метод експертного оцінювання творчого самовираження студентів у виконавській діяльності.

Наведені результати педагогічної діагностики, отримані під час проведення контрольних зрізів у процесі констатувального експерименту, підтверджують такі значення рівнів сформованості в респондентів художньо-творчого структурного компоненту музично-виконавської комунікативності:

- ✓ професійний (високий) рівень сформованості художньо-творчого структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **19,62 %** респондентів;
- ✓ достатній (середній) рівень сформованості художньо-творчого структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **42,09 %** респондентів;
- ✓ початковий (низький) рівень сформованості художньо-творчого структурного компоненту музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **38,29 %** респондентів.

Отже подані статистичні результати демонструють двократне переважання низького (початкового) рівня сформованості художньо-творчого структурного компоненту музично-виконавської комунікативності над професійним (високим) рівнем, а також незначне переважання достатнього (середнього) рівня сформованості цього компоненту над початковим (низьким).

Поступова реалізація констатувального експерименту, проведеного шляхом встановлення й констатації рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв мотиваційно-інформаційного, духовно-особистісного, рефлексивно-конструктивного, емпатійно-евристичного та художньо-творчого структурних компонентів дозволила підійти до наукового узагальнення рівнів сформованості музично-виконавської комунікативності загалом.

Проведене наукове узагальнення статистичних розрахунків, здійснене на підставі встановленої диференціації рівнів сформованості в студентів факультетів мистецтв мотиваційно-інформаційного, духовно-особистісного, рефлексивно-конструктивного, емпатійно-евристичного та художньо-творчого структурних компонентів, дозволило констатувати про наступне:

- ✓ професійний (високий) рівень сформованості музично-виконавської комунікативності зафіксовано лише у **18,29 %** респондентів;
- ✓ достатній (середній) рівень сформованості музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **40,38 %** респондентів;
- ✓ початковий (низький) рівень сформованості музично-виконавської комунікативності зафіксовано у **41,32 %** респондентів.

Висновки. Аналіз представлених вище статистичних результатів засвідчив більш, ніж дворазове переважання низького (початкового) рівня сформованості музично-виконавської комунікативності над професійним (високим) рівнем, а також незначне переважання низького (початкового) рівня над достатнім (середнім) рівнем.

Означені результати ще раз підтверджують важливість подальших педагогічних кроків з упровадження під час формувального експерименту розробленого методичного інструментарію, націленого на підвищення кількості студентів на високому й середньому рівнях сформованості досліджуваного феномену, а також на зниження кількості студентів, які розмістилися на низькому рівні.

Список використаних джерел

1. Волошина В. В., Долинська Л. В., Ставицька С. О., Темрук О. В. Загальна психологія: практикум. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : «Каравела», 2010. 279 с.
2. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження: методичні поради молодим науковцям. Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2008. 278 с.

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

3. Зайцева А. В. Художньо-комунікативна культура майбутнього вчителя музичного мистецтва : теорія, методологія, методичні аспекти : монографія. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова. 2017. 255 с.
4. Злотник О. Й. Комунікативний простір музичного мистецтва України кінця XX – початку XXI століття: автореферат дисертації кандидата мистецтвознавства 26.00.01 – теорія та історія культури. НАКККіМ. Київ, 2019. 254 с.
URL: https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2289/Zlotnyk-disser.pdf?sequence=1
5. Козир А. В., Федоришин В. І. Вступ до акмеології мистецької освіти. Навчально-методичний посібник. Київ : видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова. 2012, 263 с.
6. Хоружа О. В. Методичні засади формування етнопедагогічного мислення майбутнього вчителя музики: дис. канд. пед. наук. Спец. 13. 00. 02. «Теорія та методика музичного навчання». Київ, 2010. 255 с.
7. Martin Buber. Werke. Erster Band. Schriften zur Philosophie. Verlag: Kösel/Lambert Schneider, München/Heidelberg, 1962. 262 p.
8. Chang, B.G., Butchar, G.C. Introduction. In: Philosophy of Communication. Cambridge, MA, London: The MIT Press, 2012. 419 p.
9. Freud, S. A General Introduction to Psychoanalysis by Prof. Sigmund Freud. Boni and Liveright; First American Edition (January 1, 1920). 406 p.
10. Hull, C. L. Essentials of Behavior. Institute of Human Relations, 1951. 145 p.
11. Jaspers, K.T. Philosophy of Existence (Works in Continental Philosophy). University of Pennsylvania Press, 1971. 128 p.
12. Längle, A. Lehrbuch zur Existenzanalyse: Grundlagen. Kindle Edition, 2013. 249 p.

References

1. Voloshina V.V., Dolynska L.V., Stavytska S.O., Temruk O.V. General psychology: practicum. Study guide for students of higher educational institutions. Kyiv: "Caravela", 2010. 279 p.
2. Honcharenko S.U. Pedagogical research: methodological advice for young scientists. Kyiv-Vinnytsia: DOV "Vinnytsia", 2008. 278 p.
3. Zaitseva A. V. Artistic and communicative culture of the future music teacher: theory, methodology, methodical aspects: monograph. Kyiv: Publishing House of the NPU named after M.P. Drahomanova. 2017. 255 p.
4. Zlotnyk O. Y. Communicative space of the musical art of Ukraine at the end of the 20th - beginning of the 21st century: abstract of the dissertation of the candidate of art history 26.00.01 - theory and history of culture. NAKKKIM. Kyiv, 2019. 254 p. URL: https://elib.nakkkim.edu.ua/bitstream/handle/123456789/2289/Zlotnyk-disser.pdf?sequence=1
5. Kozyr A.V., Fedoryshyn V.I. Introduction to acmeology of art education. Educational and methodological manual. Kyiv: NPU publishing house named after M.P. Drahomanova. 2012, 263 p.
6. Khoruzha O.V. Methodological principles of the formation of ethnopedagogical thinking of the future music teacher: diss. Ph.D. ped. of science Spec. 13. 00. 02. "Theory and method of music education". Kyiv, 2010. 255p.
7. Martin Buber. Werke. Erster Band. Schriften zur Philosophie. Verlag: Kösel/Lambert Schneider, Munich/Heidelberg, 1962. 262 p.
8. Chang, B.G., Butchar, G.C. Introduction. In: Philosophy of Communication. Cambridge, MA, London: The MIT Press, 2012. 419 p.
9. Freud, S. A General Introduction to Psychoanalysis by Prof. Sigmund Freud. Boni and Liveright; First American Edition (January 1, 1920). 406 p.
10. Hull, C. L. Essentials of Behavior. Institute of Human Relations, 1951. 145 p.
11. . Jaspers, K.T. Philosophy of Existence (Works in Continental Philosophy). University of Pennsylvania Press, 1971. 128 p.
12. Längle, A. Lehrbuch zur Existenzanalyse: Grundlagen. Kindle Edition, 2013. 249 p.

Про автора

Мимрик Михайло, Кандидат мистецтвознавства, професор, проректор, Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, м. Київ, Україна, e-mail: mymrykmr@ukr.net

About the Author

Mymryk Mykhailo, Candidate of Arts, professor, vice-rector, National Music Academy of Ukraine named after P. I.Tchaikovsky, Kyiv, Ukraine, e-mail: mymrykmr@ukr.net

© 2024 Автор(и) Ця робота публікується у відкритому доступі та розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 Licence (https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)